

УДК 378.147:81'27:005.336.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-34>

Ірина ГОЛУБЄВА,

orcid.org/0000-0002-8631-2835

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету водного господарства та природокористування

(Рівне, Україна) i.v.holubieva@nuwm.edu.ua

Ірина МАСЛО,

orcid.org/0000-0002-8637-5000

старший викладач кафедри іноземних мов

Національного університету водного господарства та природокористування

(Рівне, Україна) i.m.maslo@nuwm.edu.ua

РОЗВИТОК КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розкрито теоретичні засади та практичні напрями розвитку крос-культурної комунікації для студентів технічних спеціальностей. Встановлено провідну роль мови як важливого чинника результативності міжкультурного професійного спілкування. З'ясовано, що ефективність міжкультурної комунікації визначається рівнем володіння іноземною мовою, а також умінням інтерпретувати поведінку носія іншої культури. Наголошено на необхідності формування готовності студентів до сприйняття відмінних моделей комунікативної взаємодії. Підкреслено значущість створення професійно орієнтованих ситуацій, у яких англійська мова використовується як засіб міжкультурного діалогу. Констатовано, що важливим елементом є застосування стратегій зближення культурних знань для запобігання бар'єрам у комунікації. Визначено необхідність організації навчання ділового спілкування з урахуванням національно-специфічних культурних ознак. Зауважено ефективність методів аналізу культурних кейсів і дискусій англійською мовою у процесі формування міжкультурної компетентності. Визначено роль цифрових технологій у забезпеченні реального міжкультурного діалогу та розвитку здатності студентів орієнтуватися у багатокультурному середовищі. Встановлено, що інтерактивні вправи, віртуальні міжнародні проекти й онлайн-симуляції сприяють інтеграції мовних і технічних умінь. З'ясовано, що розвиток міжкультурної компетентності передбачає виховання толерантності та вдосконалення вербальних і невербальних навичок комунікації. Наголошено на значенні практико-орієнтованих методів, зокрема рольових ігор та командних проектів, які моделюють ситуації міжнародної взаємодії. Підкреслено важливість навичок контролю правильності взаєморозуміння через парафрази, уточнення й підсумкові формулювання. Констатовано, що використання простих мовних засобів зменшує ризик комунікативних збоїв у багатокультурному середовищі. Визначено доцільність інтеграції традиційних і сучасних освітніх технологій у підготовці студентів технічних спеціальностей. Виділено практичне значення крос-культурної комунікації як чинника інтеграції студентів до глобального освітнього та професійного простору.

Ключові слова: крос-культурна комунікація, міжкультурна компетентність, студенти технічних спеціальностей, професійне спілкування, цифрові технології, міжкультурний діалог.

Iryna HOLUBIEVA,

orcid.org/0000-0002-8631-2835

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages

National University of Water and Environmental Engineering

(Rivne, Ukraine) i.v.holubieva@nuwm.edu.ua

Iryna MASLO,

orcid.org/0000-0002-8637-5000

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

National University of Water and Environmental Engineering

(Rivne, Ukraine) i.m.maslo@nuwm.edu.ua

DEVELOPMENT OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION FOR STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES

The article reveals the theoretical foundations and practical directions of the development of cross-cultural communication for students of technical specialties. The leading role of language as an essential factor in the effectiveness

of intercultural professional communication is established. It has been clarified that the efficiency of intercultural communication is determined by the level of foreign language proficiency as well as by the ability to interpret the behavior of representatives of other cultures. The necessity of forming students' readiness to perceive different models of communicative interaction is emphasized. The significance of creating professionally oriented situations in which the English language is used as a means of intercultural dialogue is highlighted. It is stated that an important element is the application of strategies for converging cultural knowledge in order to prevent communication barriers. The necessity of organizing training in business communication that takes into account national and cultural specificities is determined. The effectiveness of methods such as the analysis of cultural cases and discussions in English in the process of forming intercultural competence is noted. The role of digital technologies in ensuring genuine intercultural dialogue and in developing students' ability to navigate a multicultural environment is defined. It has been established that interactive exercises, virtual international projects, and online simulations contribute to the integration of linguistic and technical skills. It has been clarified that the development of intercultural competence involves fostering tolerance as well as improving verbal and non-verbal communication skills. The importance of practice-oriented methods, such as role-playing and team projects that model situations of international interaction, is emphasized. The significance of skills for controlling the accuracy of mutual understanding through paraphrasing, clarifications, and concluding formulations is highlighted. It is stated that the use of simple linguistic means reduces the risk of communicative failures in a multicultural environment. The expediency of integrating traditional and modern educational technologies in the training of students of technical specialties is determined. The practical significance of cross-cultural communication as a factor of students' integration into the global educational and professional space is emphasized.

Key words: cross-cultural communication, intercultural competence, technical students, professional communication, digital technologies, intercultural dialogue.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси та інтеграція національних освітніх систем у світовий простір зумовлюють зростання значення крос-культурної комунікації як важливого чинника професійної підготовки майбутніх фахівців. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання формування відповідних компетентностей у студентів технічних спеціальностей, адже їх професійна діяльність дедалі частіше відбувається в багатонаціональних колективах і вимагає здатності до ефективної міжкультурної взаємодії. Саме тому постає потреба у науковому обґрунтуванні й практичній реалізації інноваційних підходів, що дозволяють поєднати мовну підготовку з розвитком культурної обізнаності та толерантності. У цьому контексті актуальність тематики дослідження визначається необхідністю розроблення теоретичних засад та практичних механізмів удосконалення крос-культурної комунікації студентів технічних спеціальностей у системі вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій доводить, що розвиток крос-культурної комунікації у студентів технічних спеціальностей розглядається вченими як один із важливих напрямів удосконалення сучасної вищої освіти. Зокрема, Гавриленко К. (2012) наголошує на необхідності навчання студентів немовних спеціальностей професійній міжкультурній комунікації як важливий складовий їх підготовки до майбутньої діяльності. Своєю чергою Биндас О. (2019) акцентує увагу на ролі крос-культурної комунікації як важливого елемента у змішаному навчанні іноземних мов у європейському освітньому просторі. Розширюючи цю проблематику, Байша К. (2019) зосеред-

жується на формуванні навичок крос-культурної комунікації у студентів технічних і природничих спеціальностей, що забезпечує їхню професійну мобільність. Подібну ідею розвивають Кудлай І. та Бабіна В. (2023), які досліджують міжнародні зв'язки як чинник формування крос-культурної комунікації та інтеграції студентів у глобальний освітній простір. У цьому контексті Суханова Т. (2023) розглядає практичні аспекти навчання міжкультурній комунікації студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення англійської мови. Разом з тим, Каховська О. (2024) аналізує інноваційні підходи до розвитку крос-культурної комунікації в умовах цифрової економіки, що зумовлює нові освітні виклики. Доповнюючи ці підходи, Петренко Т. (2024) визначає компетентності крос-культурної комунікації учасників освітнього процесу та пропонує механізми їх формування через інструменти комунікативного менеджменту. Крім того, Савицька Л. та Безугла І. (2025) пропонують педагогічні технології адаптації студентів до складних умов міжкультурного спілкування, що актуалізує практичний вимір проблеми в сучасній вищій школі.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад та визначення практичних напрямів розвитку крос-культурної комунікації для студентів технічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мова виступає провідним чинником забезпечення результативності міжкультурної професійної комунікації. Її роль є настільки вагомою, що недооцінка мовного чинника здатна зумовити негативні наслідки у процесі взаємодії представників різних культурних середовищ. У цьому контексті

слід підкреслити, що ефективність міжкультурної комунікації передбачає достатній рівень володіння іноземною мовою, а також уміння інтерпретувати комунікативну поведінку носія іншої культури. Крім того, важливим є формування готовності до сприйняття відмінних моделей комунікативної взаємодії, які варіюють залежно від національно-культурних особливостей (Гавриленко, 2012: 243).

З огляду на зазначене, важливим завданням є залучення студентів технічних спеціальностей до мовних практик, які стимулюють міжкультурне розуміння. У цьому зв'язку ефективним підходом виступає формування професійно орієнтованих ситуацій, у яких необхідно застосовувати англійську мову в умовах культурного розмаїття, що своєю чергою сприяє інтеграції лінгвістичних і соціокультурних знань.

Продовжуючи цю логіку, слід наголосити, що розвиток міжкультурної комунікації пов'язаний із застосуванням стратегій зближення знань різних культур. Реалізація таких стратегій є необхідною, оскільки вони спрямовані на запобігання культурним бар'єрам у процесі спілкування. Відтак, у процесі підготовки фахівців особливого значення набуває організація навчання діловому комунікативному спілкуванню, яка має спиратися на найбільш значущі національно-специфічні культурні та комунікативні ознаки, релевантні для професійної діяльності. Разом із тим варто враховувати, що множинність таких ознак доцільно обмежувати лише тими, що є найбільш стандартними та визначальними для професійної взаємодії у сфері ділового спілкування.

Ефективним інструментом у цьому напрямі виступає використання методів аналізу культурних кейсів. Доцільним завданням є залучення студентів до порівняння професійних норм і стандартів у різних країнах під час дискусій англійською мовою. Так, у межах освітнього процесу може бути запропонована вправа *“Case Studies on International Engineering Practices”*, яка спрямована на формування здатності усвідомлювати, як культурні норми впливають на розв'язання проблем і прийняття рішень.

Застосування подібних методів навчання не обмежується розвитком мовних навичок, адже воно безпосередньо пов'язане з формуванням ширшої міжкультурної компетентності студентів. При цьому розвиток міжкультурної компетентності студентів у процесі навчання іноземної мови передбачає формування лінгвістичних знань, а також виховання толерантного ставлення до інших культур. У цьому контексті акцент робиться на засвоєнні вербальних та невербальних засобів

комунікації, а також на вдосконаленні навичок читання, аудіювання й письма. Саме ці компоненти визначають рівень сформованості міжкультурної комунікативної компетентності студентів і забезпечують ефективність їх майбутньої професійної діяльності (Byndas, 2019: 66).

Особливу увагу варто приділяти інтеграції цифрових технологій в освітній процес. Так, використання онлайн-платформ для міжкультурного спілкування дозволяє створювати умови реального міжкультурного діалогу. Це доводить ефективність такого підходу у формуванні здатності студентів орієнтуватися в багатокультурному середовищі. У цьому контексті може бути запропоноване завдання у форматі *“Virtual Exchange Programs: Collaborating on International Engineering Projects”*, у рамках якого студенти-інженери практикують міжкультурну комунікацію, працюючи над спільними технічними завданнями з ровесниками з різних країн, обговорюють професійні стандарти, узгоджують підходи до розв'язання проблем та презентують результати англійською мовою.

Реалізація таких навчальних практик безпосередньо сприяє розвитку крос-культурної взаємодії, яка постає як джерело збагачення професійного й особистісного досвіду за умови дотримання взаємної поваги та розуміння культурних відмінностей. При цьому дотримання культурних норм і визнання цінності іншої культури створюють умови для ефективного співробітництва, зменшення ризику конфліктів і формування атмосфери взаємної довіри, адже робота з представниками різних культур сприяє розширенню світогляду, формуванню нових способів інтерпретації соціальної реальності та усвідомленню власного потенціалу в багатокультурному середовищі. Тому уміння співпрацювати в міжнародному контексті забезпечує інтеграцію до глобальних спільнот і формує здатність захищати права та інтереси різних народів (Кудлай, Бабіна, 2023: 153).

Важливим завданням сучасної підготовки студентів технічних спеціальностей є засвоєння інструментів крос-культурної комунікації англійською мовою, які дозволяють практично реалізовувати знання про інші культури. Одним із методів може стати моделювання професійних ситуацій англійською мовою: *“When engineering students role-play international negotiations, they develop both linguistic accuracy and cultural sensitivity”*, що сприяє виробленню навичок міжкультурного діалогу в умовах технічного професійного середовища.

Проблематика перекладу інформації між різними мовами безпосередньо пов'язана з адек-

ватністю відтворення змісту у міжкультурному просторі. Буквальний переклад у форматі «слово в слово» не забезпечує адекватності комунікації, оскільки кожна мова функціонує у межах специфічного культурного контексту. Знання цього контексту функціонує як механізм запобігання комунікативних збоїв і сприяє уникненню помилок, що знижують ефективність взаємодії. Тому викладання англійської мови для студентів технічних спеціальностей має бути зорієнтоване на вивчення професійно спрямованої англійської мови, що є важливим чинником розвитку їх міжкультурної компетентності (Байша, 2019: 24).

Поряд з тим, інтеграція практико-орієнтованих завдань може суттєво підвищити ефективність освітнього процесу. Наприклад, застосування командних проєктів із міжнародними учасниками формує здатність працювати у багатонаціональному середовищі: *“Collaborating online with peers from different countries on technical projects helps students understand the impact of cultural diversity on teamwork”*. Такі методи демонструють практичну значущість мовних і комунікативних умінь у реальних професійних контекстах.

Водночас ефективність цих практико-орієнтованих підходів значною мірою залежить від навичок контролю правильності взаєморозуміння під час комунікації. У цьому контексті формування навичок міжкультурного спілкування у студентів технічних спеціальностей потребує спеціально організованої уваги викладачів до перевірки спільного розуміння змісту комунікації. Особливе значення має розвиток умінь студентів застосовувати інструменти контролю правильності інтерпретації висловлювань співрозмовників. До таких інструментів, які сприяють уточненню смислу висловленого, належать парафрази, підсумкові формулювання та перекази. З огляду на те, що навіть за достатнього рівня володіння англійською мовою використання складних синтаксичних структур може призвести до комунікативних непорозумінь, особливо важливим стає вироблення навички свідомого спрощення мовних засобів без втрати змістової точності (Суханова, 2023: 321).

Розвитку цих навичок сприяє застосування вправ, у яких студенти практикують чітке формулювання професійних повідомлень англійською мовою. Наприклад, такі фрази, як *“Could you please confirm if I understood your explanation correctly?”* або *“Let me summarize what you just said to make sure we are on the same page”*, дозволяють студентам підтримувати діалог та демонструвати відкритість до перевірки взаєморозуміння, що є важливою складовою професійної міжкультурної компетентності.

Водночас для забезпечення високої ефективності міжкультурної комунікації необхідним є використання простих і зрозумілих мовних засобів. Уникнення надмірно складних або багатозначних конструкцій робить висловлювання зрозумілими для представників різних культур. Це особливо важливо, оскільки відмінності у способах мислення та культурних традиціях можуть ускладнювати інтерпретацію неоднозначних висловлювань. Паралельно слід формувати у студентів навичку уважного слухання як важливу складову ефективної комунікації. В умовах поширення дистанційних форматів навчання та професійної діяльності, коли значна частина взаємодії відбувається онлайн, вміння зосереджувати увагу на мовленні співрозмовника та його культурних особливостях стає визначальним чинником досягнення успішного діалогу (Суханова, 2023: 322).

З огляду на це, доцільним є застосування інтерактивних методик, які поєднують мовну практику з цифровими технологіями, зокрема онлайн-симуляцій та рольових ігор, де студенти технічних спеціальностей виконують завдання у міжнародних командах. Так, одним з ефективних методів є вправа *“Explaining Technical Processes in Simple English”*, у рамках якої студенти під час онлайн-зустрічей пояснюють технічні процеси простою англійською мовою, а їхні колеги з різних країн перефразовують пояснення для перевірки взаєморозуміння. Подібні вправи розвивають мовні та технічні уміння, а також формують готовність до ефективної роботи у багатокультурному цифровому середовищі.

На основі досвіду застосування таких інтерактивних методик доцільно виділити основні напрями розвитку крос-культурної взаємодії у студентів технічних спеціальностей. По-перше, крос-культурна просвіта передбачає засвоєння знань через ознайомлення з літературними джерелами, перегляд кінофільмів чи документальних матеріалів, що відображають особливості іншомовних культур. По-друге, крос-культурне орієнтування ґрунтується на аналізі ситуацій міжкультурного спілкування, які можуть мати кілька можливих інтерпретацій, що вимагає від студентів умінь обрати найбільш адекватну відповідь. По-третє, крос-культурний тренінг як метод активного навчання спрямований на розвиток практичних навичок міжкультурної взаємодії та формування готовності до подолання культурного шоку (Байша, 2019: 24).

Практичне значення таких підходів полягає в тому, що вони створюють умови для занурення студентів у реалістичні комунікативні ситуації та

дозволяють відпрацювати алгоритми реагування на культурні відмінності. Особливо ефективним є використання вправ, що моделюють професійні кейси з міжнародною участю, де студенти з різних культур зіштовхуються зі стандартними проблемами взаєморозуміння. Важливим прикладом такого підходу може бути виконання вправи на обговорення професійних кейсів, яка передбачає залучення учасників з різними культурними традиціями.

Наприклад, виконання вправи *“Managing Cultural Differences in Technical Meetings”* передбачає ситуацію, коли під час обговорення один студент пропонує рішення, тоді як інший утримується від прямої відповіді через вплив культурних норм. Учасники групи спільно аналізують, як забезпечити взаєморозуміння, визначають ефективні стратегії пояснення та уточнення позицій, а також оцінюють, яким чином культурні відмінності можуть впливати на процес прийняття рішень. Такі вправи дозволяють студентам відпрацьовувати конкретні мовні конструкції, а також формувати навички ефективного діалогу в англомовному академічному та професійному середовищі, водночас розвиваючи здатність адаптуватися до роботи у багатокультурних командах.

Разом з тим, розвиток крос-культурної комунікації у сфері технічної освіти потребує інтеграції традиційних освітніх технологій з інноваційними формами міжкультурного навчання, оскільки сучасна методика викладання іноземних мов орієнтована на формування у студентів здатності до культурного діалогу, емпатії та толерантності. З огляду на це, особливого значення набувають методи, що забезпечують поєднання мовної підготовки із засвоєнням соціокультурних цінностей (Савицька & Безугла, 2025: 253).

Додаткові практичні інструменти для студентів технічних спеціальностей можуть бути реалізовані через рольові ігри, що моделюють ситуації міжкультурного професійного спілкування. Наприклад, у вправі *“Adapting Your Project Presentation for an International Team”* студент виступає в ролі інженера, який представляє свій проєкт міжнародній команді, та має визначити, як адаптувати стиль презентації, щоб уникнути непорозуміння. Тому такі завдання сприятимуть розвитку прагматичних навичок комунікації, що є важливим для успішної інтеграції в міжнародне професійне середовище.

Також слід відзначити, що етап підтримки комунікації передбачає свідомий вибір та ефективне використання наявних ресурсів, інструментів і методів комунікативного менеджменту для

формування професійно значущих компетентностей, зокрема компетентностей крос-культурної комунікації. До цього процесу належить системне дослідження та аналіз комунікативного середовища, визначення сильних сторін і проблем, що впливають на досягнення стратегічних цілей освітнього процесу, закріплених у місії та візії закладу вищої освіти (Петренко, 2024: 62).

Практичним методом розвитку цих компетентностей є організація студентських проєктів, що моделюють міжкультурні професійні ситуації. Наприклад, у вправі *“Collaborating in a Virtual International Team”* студенти з різних країн обговорюють реалізацію технічного проєкту, узгоджують ролі та обов’язки для забезпечення чіткості й взаєморозуміння. При цьому виконання таких завдань дозволяє студентам навчитися ідентифікувати комунікативні бар’єри та приймати ефективні рішення, що сприяють успішній взаємодії у міжнародних командах.

Сучасний розвиток крос-культурної комунікації визначається масовим впровадженням цифрових технологій та глобалізаційними тенденціями. Широке використання цифрових платформ, таких як соціальні мережі, онлайн-курси та відеоконференції, створює нові виклики для міжкультурної взаємодії, включаючи потребу у культурній адаптації, подоланні комунікаційних бар’єрів та дотриманні етичних норм. Це зумовлює необхідність удосконалення теоретичних підходів і методів навчання (Каховська, 2024: 39).

Інноваційним підходом у цьому контексті є поєднання традиційного викладання англійської мови з практичними цифровими вправами, що спрямовані на розвиток міжкультурної компетентності. Наприклад, при виконанні вправи *“Collaborative Online Simulation for International Technical Presentations”* студенти виконують кілька послідовних завдань:

1. *Presenting a technical solution* – кожен студент представляє частину проєкту міжнародній команді, використовуючи просту та зрозумілу англійську для забезпечення культурної зрозумілості.

2. *Paraphrasing and clarifying* – колеги з інших країн перефразовують представлену інформацію, уточнюють деталі та ставлять питання, щоб гарантувати взаєморозуміння.

3. *Negotiating roles and responsibilities* – група разом обговорює та розподіляє обов’язки у проєкті, враховуючи культурні відмінності в способах комунікації та прийнятті рішень.

4. *Reflecting on communication barriers* – студенти аналізують виниклі труднощі у спілкуванні

та розробляють стратегії подолання можливих комунікативних бар'єрів.

Виконання таких комплексних завдань дозволяє студентам технічних спеціальностей розвивати мовні та професійні навички, а також формувати здатність швидко адаптуватися до мультикультурного цифрового середовища, підвищуючи ефективність міжнародної професійної взаємодії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на проведені дослідження, розвиток крос-культурної комунікації у студентів технічних спеціальностей інтегрує мовні, соціокультурні та професійні компетентності. Зокрема, ефективність міжкультурного спілкування визначається здатністю інтерпретувати поведінку носія іншої культури та застосовувати стратегії контролю правильності взаєморозуміння, зокрема через парафрази, підсумкові формулювання та уточнення висловлень. У цьому контексті аналіз практичних методик демонструє, що інтерак-

тивні підходи, такі як рольові ігри, обговорення професійних кейсів і командні онлайн-проекти з міжнародною участю, одночасно сприяють формуванню мовних і технічних навичок, розвитку здатності адаптуватися до мультикультурного середовища та виробленню навичок ефективного діалогу. Крім того, інтеграція цифрових технологій в освітній процес, зокрема через онлайн-симуляції та віртуальні міжнародні проекти, дозволяє студентам зануритися у реалістичні комунікативні ситуації, що додатково стимулює розвиток професійно значущої міжкультурної компетентності.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності інтеграції адаптивних цифрових платформ та імерсивних технологій у навчальні практики крос-культурної комунікації для студентів технічних спеціальностей з метою підвищення їх здатності до оперативного реагування на культурні відмінності в міжнародному професійному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Byndas O. Students' cross-cultural communication as a key component in foreign language blended learning withing Europe. *Українська професійна освіта=Ukrainian Professional Education*. 2019. № 5. С. 61-67.
2. Байша К. М. Формування навичок крос-культурної комунікації в студентів технічних і природничих спеціальностей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. № 62. С. 22-26.
3. Гавриленко К. М. Навчання студентів немовних вузів професійній міжкультурній комунікації. *Наукові записки. Серія "Філологічна"*. 2012. Випуск 23. С. 241-244.
4. Каховська О. Інноваційні підходи до крос-культурних комунікацій в умовах розвитку цифрової економіки. *The Paradigm of Innovative Development in the Conditions of Permanent Crisis: Collective monograph / edited by Carmen Jambrino Maldonado, Grygoriy Starchenko, Tetiana Stroiko. Universidad de Málaga. Málaga – Chernihiv : REICST*, 2024. С. 33-49.
5. Кудлай І. В., Бабіна В. О. Міжнародні зв'язки та крос культурна комунікація. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 151-156.
6. Петренко Т. Компетентності крос-культурної комунікації учасників освітнього процесу в університеті: механізми та інструменти комунікативного менеджменту. *Новий колегіум*. 2024. № 1(113). С. 61-65.
7. Савицька Л., Безугла І. Педагогічні технології адаптації студентів до складних умов міжкультурного спілкування у вищій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 85, том 3. С. 251-256.
8. Суханова Т. Є. Навчання міжкультурній комунікації студентів технічних спеціальностей на заняттях з англійської мови. *Сучасні дослідження з іноземної філології: збірник наукових праць*. 2023. Вип. 1(23). С. 317-327.

REFERENCES

1. Byndas O. (2019) Students' cross-cultural communication as a key component in foreign language blended learning withing Europe. *Ukrainska profesiina osvita – Ukrainian Professional Education*, 5, 61-67.
2. Baisha K. M. (2019) Formuvannia navychok kros-kulturnoi komunikatsii v studentiv tekhnichnykh i pryrodnychkykh spetsialnostei. [Formation of cross-cultural communication skills in students of technical and natural specialties]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 62, 22-26. [in Ukrainian].
3. Havrylenko K. M. (2012) Navchannia studentiv nemovnykh vuziv profesiinii mizhkulturnii komunikatsii. [Teaching students of non-linguistic universities professional intercultural communication]. *Naukovi zapysky. Seriya "Filolohichna" – Scientific notes. Philological series*, 23, 241-244. [in Ukrainian].
4. Kakhovska O. (2024) Innovatsiini pidkhody do kros-kulturnykh komunikatsii v umovakh rozvytku tsyfrovoy ekonomiky. [Innovative approaches to cross-cultural communications in the context of digital economy development]. In: *Jambrino Maldonado C., Starchenko H., Stroiko T. (Eds.) The Paradigm of Innovative Development in the Conditions of Permanent Crisis: Collective monograph. Universidad de Málaga. Málaga – Chernihiv: REICST*, 33-49. [in Ukrainian].
5. Kudlai I. V., Babina V. O. (2023) Mizhnarodni zviyazky ta kros-kulturna komunikatsiia. [International relations and cross-cultural communication]. *Rehionalni studii – Regional studies*, 34, 151-156. [in Ukrainian].
6. Petrenko T. (2024) Kompetentnosti kros-kulturnoi komunikatsii uchasnykiv osvitnoho protsesu v universyteti: mekhanizmy ta instrumenty komunikatyvnoho menedzhmentu. [Competencies of cross-cultural communication of university

educational process participants: mechanisms and tools of communication management]. *Novyi kolehium – New Collegium*, 1(113), 61-65. [in Ukrainian].

7. Savytska L., Bezuhla I. (2025) Pedagogichni tekhnolohii adaptatsii studentiv do skladnykh umov mizhkulturnoho spilkuвання u vyshchii shkoli. [Pedagogical technologies of students' adaptation to complex conditions of intercultural communication in higher education]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of the humanities*, 85(3), 251-256. [in Ukrainian].

8. Sukhanova T. Ye. (2023) Navchannia mizhkulturnii komunikatsii studentiv tekhnichnykh spetsialnostei na zaniattiakh z anhliiskoi movy. [Teaching intercultural communication to technical students in English classes]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii: zbirnyk naukovykh prats – Modern studies in foreign philology: collection of scientific papers*, 1(23), 317-327. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.09.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 29.10.2025

Дата публікації: 24.11.2025